

Tähtisopraano Kesän vetonaula

Jyväskylän kesä -kaupunkifestivaali järjestetään 51. kerran 11.–16. heinäkuuta.

Tämän vuoden kansainvälinen huipuvieras on tähtisopraano **Barbara Hendricks**, joka on Pariisin oopperan, Metropolitanin, La Scalan ja Covent Gardenin vakiovieras.

Kotimaasta esiintymään saapuvat muun muassa viulisti **Pekka Kuusisto**, pianisti **Iiro Rantala** ja haitarivelho

Kimmo Pohjonen.

Suomalaiseen lastenkirjallisuuteen perustuvan koko perheen ohjelman päävieraat ovat kirjailijat **Mari Mörö**, **Kari Levola** ja **Leena Laulajainen**, lastenmusiikkiorkesteri **Pentti Rasinkangas** ja Ohilyönti, Pommi & Gommi eli **M.A. Numminen** ja **Pedro Hietanen** sekä uutuuksena **Eppu Nuotion** ideoima Vauvojen tanssaiset.

Poetry Slam

Draamakavatuksen opettaja **Mika Terävä** voitti Jyväskylän vuoden 2006 Poetry Slam -kilpailun. Toiselle sijalle ylsi **Matti Tulla** ja kolmanneksi tuli **Ismo Puhakka**.

Kolmikko jatkaa lavarunouden SM-finaaliin, joka järjestetään 1.9 Kuopiossa.

Poetry Slam järjestettiin Jyväskylässä nyt neljättä kertaa. Kilpailuun osallistui yhteensä kymmenen runoilijaa.

Romaninuurten tarinoita kirjaksi

Jyväskylän opettajankoulutuslaitoksen järjestämän romaninuurten ainekirjoituskilpailun kerma julkaistaan kirjana. 10–18-vuotiaille suunnatussa kilpailussa kerättiin kirjoituksia romanien asemasta nykymaailmasta.

Kirja on osa kolmivuotista EU-rahoitusta Centime-ohjelmaa, jossa parannetaan opettajankoulutusta ja kerätään materiaaleja Euroopan vähemmistöjen kou-

lutukseen.

Ohjelmassa ovat Suomen lisäksiivat mukana Itävalta, Puola, Kypros, Espanja, Portugali ja Romania.

From the Margin to the Centre – Capturing the Perspectives of Young People from European Minority Groups -kirjan pääkielet ovat englanti ja saksa, jonka lisäksi siihen on kirjoitettu luku kunkin maan äidinkielellä.

Stuntmies luo vauhtia ja vaaralliselta näyttäviä tilanteita

OLLI SULOPUISTO

Kun valkokankaalla räjähtää tai takaa-ajo päättyy ilmalentoon, monelta elokuvissa kävijältä jää huomaamatta, miten kohtaus on toteutettu. Stuntmies teki taas temput.

STUNTMIES ELÄTTÄÄ itsensä tekemällä hengenvaarallisia temppuja. Extreme Duudsoneista ei stunteiksi olisi, sillä stuntin työssä turvallisuus on kaiken A ja O.

”Yksikään kuva ei ole ihmishengen tai loukkaantumisen arvoisen”, tähdentää stuntkoordinaattori **Juha Pursiainen**, jolla on kaikki luut vielä ehjinä.

Pursiainen puhui työstään huhtikuun loppupuolella neljännen kerran järjestetyllä Iris-elokuvafestivaalilla, joka keräsi yli 1 100 kävijän ennätysyleisön.

STUNTMIES Pursiainen pitää kuvauspaikalla tietyistä periaatteista tiukasti kiinni. Siksi hän saattaa joutua napit vastakkain taiteellisesta näkemyksestä tarikan ohjaajan kanssa.

”Konfliktit kuuluvat asiaan. Toisinaan joutuu jopa korottamaan ääntään turvallisuusnäkökulmaa puolustaessaan.”

Yleensä kuitenkin temppuammattilaisen mielipiteitä kuunnellaan. Joskus on kyse sukupolvien välisestä kuulusta.

”Törmäyksiä voi toisinaan tulla esimerkiksi vanhemman polven ohjaajien kanssa, jotka eivät yksinkertaisesti ole tottuneet olemaan tekemisissä ammattikuntamme kanssa.”

Nuoret ensikertalaiset sitä vastoin saattavat Pursiainen mukaan jopa pitää stunteja itseään kokeneempina ammat-

tilaisina, joten he kuuntelevat stunt-ammattilaisen mielipiteitä.

”Tärkeintä on kuitenkin, että työmme palvelee nimenomaan ohjaajan näkemystä ja kerronnallisia tavoitteita.”

STUNTIMIEN AMMATTIIN pääsee määrätietoisuudella ja aktiivisuudella. Ammatti sopii kuitenkin Juha Pursiainen mukaan vain harvoille, koska se vaatii niin vahvaa motivaatiota ja pitkäjänteisyyttä.

Itse omatoimisesti tiensä uralle raivannut ammattilainen tähdentää, että myös elokuva-ilmaisun ja elokuvatekniikan ymmärtäminen on tärkeää.

Pursiainen on perehtynyt visuaalisiin ilmaisukeinoihin seuraamalla huippuammattilaisen työskentelyä. Kokenutta stunt-äijää kiehtoo ohjaajan ammatti, sillä työt muistuttavat toisiaan.

”Myös näyttelemisen on osa sijainäyttelijän työtä: stuntattavaa hahmoa on osattava näytellä. Välillä tulee myös rooleja joissa stuntti näyttelee omilla kasvoillaan.”

STUNTTIEN OSUUS elokuvassa riippuu paljolti genrestä.

Juha Pursiainen mainitsee esimerkkinä *Pahat pojat*, jossa isot stuntkohtaukset olivat erittäin ratkaisevia tarinan kerroksen kannalta. Toiminnan täytyy siis palvella tarinankerrontaa.

”Dramaturgia on aina lähtökohta, se määrittää toiminnan volyymin. Rankkaa toimintaa ei tehdä sinne, minne se ei sovi, vaikka keksittäisiin kuinka hieno action-kohtaus.”

Marjo Kovanen
jylkkari@jyy.fi

Jyväskylälästä kotoisin oleva stuntkoordinaattori Juha Pursiainen kertoi työstään iris-elokuvafestivaalilla.

Äänellä luodaan tunnelma

IIRIS-ELOKUVAFESTAREILLA päästiin tutustumaan elokuvantekoon myös äänityön näkökulmasta palkitun äänisuunnittelija **Paul Jyrälän** johdolla.

Hollywood-elokuvien äänimaailmoja luoneen Jyrälän mukaan ääniammattilaisen on hyvä tuntea elokuvan keinot niin paljon kuin mahdollista.

Äänityö on keskeinen osa elokuvan kerrontaa, ja sen tulee palvella elokuvan kokonaisuutta ja olla sen saumaton osa.

”Kaikki vaikuttaa kaikkeen.”

Äänisuunnittelijan tehtävänä on omaksua ohjaajan ajattelutapa ja pyrkiä toteuttamaan hänen näkemystään. Ennen Jyrälän alalle tuloa ääniammattilaisia pidettiin tekniikkaihmisinä, ei niinkään taiteilijoina.

Nykyään tilanne on toinen. Taiteilija-apuraha saava Jyrälä toteaa äänisuunnittelijankin antavan elokuvaan oman taiteellisen panoksensa.

”Myös äänellä on mahdollista vaikuttaa sisältöön.”

Elokuvanteon tyyliässä Amerikan ja Euroopan välillä on äänienkin osalta eroja. Amerikkalaisessa elokuvassa tyyppilisten tunnetiloja kuvaavien, epärealististen äänien tekemistä hän pitää haasteellisempänä kuin eurooppalaisen realistisen äänimaailman luomista.

Paul Jyrälä katsoo elokuvia äänisuunnittelijan vinkkelistä.

”Katson lähes yksinomaan amerikkalaisia elokuvia, koska niissä on melkein poikkeuksetta paremmat soundit.”

Musta homo ei pääse vielääkään museoon

Suomessa museoita ei sensuroida. Näkymättömäksi voi silti jäädä, jos syntyperä tai seksuaalisuus eivät sovi yhteen suomalaisuuden idean kanssa.

UMAYYA ABU-HANNA ei pidä tittelistään. Hän työskentelee kulttuurivähemmistökoordinaattorina valtion taidemuseon kehittämissyksikön Kulttuurilla kaikille -projektissa. Abu-Hanna puhuis mieluummin kulttuurien diversiteetistä, moninaisuudesta, sillä sitä museoihinkin kaivattaisiin.

”Museoiden funktiona on ollut rakentaa identiteettiä, jota pyrittiin selkeyttämään jättämällä asioita pois.”

Museologian valtakunnallisessa Sen-suroitu – ei sovi museoon -seminaarissa

6. ja 7. huhtikuuta Jyväskylässä puhuneen Abu-Hannan mielestä suomalaista identiteettiä määritellään nyt uudelleen. Silloin joudutaan pohtimaan, keitä olemme ja mitkä tarinat muodostavat yhteistä identiteettiämme.

KULTTUURIVÄHEMMISTÖJEN erityinen huomioonottaminen on Abu-Hannasta tarpeen juuri nyt. Hän vertaa tilannetta naisten asiaan 1900-luvulla.

Suomalainen identiteetti on aina rakentunut monipuolisista ja välillä jopa ristiriitaisista elementeistä. Abu-Hanna näkee tehtäväkseen juuri moninaisuuden esille tuomisen.

”Asioita tulisi katsoa eri perspektiiveistä. Tällöin suomalaisetkin voisivat tuntea itsensä vähemmän uhatuksi.”

Tärkeää olisi, että myös kulttuurivä-

hemmistöt voisivat löytää museoista samaistumisen kohteita. Silti myös tavalliset asiat kuten oppaiden kielitaito olisi otettava huomioon järjestelyissä.

TOINEN MUSEOISSA näkymätön ryhmä ovat sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt. Asiaa ei helpota se, että kulttuuriperinnön tulkitsemiseen tarvitaan usein niin sanottua peräkompetenssia.

”Esimerkiksi 1990-luvun diskokulttuurin mieshomojen vaatetuksen tunnistaminen yhteisöön liittyväksi vaatii silmää”, huomauttaa Työväen keskusmuseon johtaja **Kalle Kallio**.

Työväen keskusmuseo Werstas aloitti vuonna 2002 ensimmäisenä Suomessa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen kulttuuriperinnön tallentamisen. Kokoelmaan kuuluu symboliesineitä, kuten

hääkakun koriste parisuhteen virallistamisjuhlasta, järjestämateriaalia ja seksuaalisuuteen liittyvää materiaalia, kuten fetissiesineistöä.

Vaatteita on paljon. Nimeämisen vaikeus tulee esille esimerkiksi kokoelmaan fetissiesineenä lahjoitettujen painitrikoiden kohdalla.

”Vaikeus on siinä, miten kerrotaan oikea asiayhteys niin, että siihen liittyvä kokemus ei tule väärin tulkituksi”, Kallio sanoo.

KOKOELMASSA ON yhä aukkoja. Vaikeinta on aineisto ajalta ennen vuotta 1971, jolloin homoseksuaalisuus oli laitonta. Aiheen arkuuden takia esille nousivat myös esillepanoon ja henkilösuojaan liittyvät kysymykset, joita joudutaan miettimään, esimerkiksi jos lahjoittaja

kertoo muistakin kuin omista kokemuksistaan.

Viime kesänä museo järjesti näyttelyn, jonka yhtenä tavoitteena oli juuri rohkaista ihmisiä täydentämään kokoelman puutteita. Näyttelyn suosio oli yllätys Kalliolle.

”Kun joku asia on museossa, se nostetaan jalustalle, sillä museossa mielletään olevan tärkeitä asioita”, hän pohtii.

Kallion mukaan nuorelta polvelta voi puuttua tietoisuus historiasta. He eivät välttämättä näe itseään osana jatkumoa, vaan nykyistä asemaa pidetään itsestään-selvyytenä.

”Tärkeää on yhteisön itsensä herättäminen huomaamaan historiansa ja sen arvo.”

Annamari Hänninen
jylkkari@jyy.fi